

01.12.2023

POL-2023-138845

Sisäministeriö
kirjaamo.sm@gov.fi

Sisäministeriön lausuntopyyntö 5.10.2023 (VN/2135/2023)

Poliisihallituksen lausunto yksityisen turvallisuusalan koulutusta, ohjausta ja valvontaa selvittäneen työryhmän raportista

Sisäministeriö on pyytänyt Poliisihallitukselta lausuntoa yllä mainitusta yksityisen turvallisuusalan koulutusta, ohjausta ja valvontaa selvittäneen työryhmän loppuraportista. Työryhmän tehtävänä oli arvioida yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa tarkoitetun vartioimisliike- ja järjestyksenvalvojatoiminnan koulutusta, ohjausta ja valvontaa sekä tehdä tarvittavat ehdotukset niiden kehittämiseksi.

Työryhmän tavoitteena oli tehdä ehdotukset siitä, miten vartioimisliike- ja järjestyksenvalvojatoiminnan ohjausta ja valvontaa sekä yksityisen turvallisuusalan koulutusvaatimuksia ja koulutuksen rakennetta mahdollisesti voitaisiin kehittää. Työryhmän oli määrä myös arvioida keinoja yhdenvertaisuuden toteutumisen kehittämiseksi yksityisellä turvallisuusalalla. Lisäksi työryhmä arvioi, olisiko vartijan ja järjestyksenvalvojan koulutukseen tai tehtävään hakeutuvaan kohdistuvaa soveltuvuuden arviointia kehitettävä. Työryhmän selvityksen pohjalta on tarkoitus arvioida, mihin yksityistä turvallisuusalaa ja sen toimijoita koskeviin lainsäädännön muutosvalmisteluihin olisi syytä ryhtyä.

Poliisihallituksen lausunto

Poliisihallituksen näkemyksen mukaan työryhmän loppuraportti on selkeä ja johdonmukainen kokonaisuus ja suositukset ovat loogisia ja hyvin perusteltuja. Erityisesti kun otetaan huomioon vielä työryhmän kohtuullisen tiukka aikataulu, niin tiedon hankinnassa ja sen koostamisessa on onnistuttu hyvin.

Seuraavassa käsitellään tarkemmin Poliisihallituksen näkemyksiä työryhmän raportissa esiin tuotuihin suosituksiin liittyen.

Lisätään osaamisvaatimuksia järjestyksenvalvojakoulutukseen ja järjestyksenvalvojakouluttajakoulutukseen

Poliisihallituksen mielestä kaikenlainen koulutus, millä lisätään ja parannetaan yksittäisten työntekijöiden ammattitaitoa ja osaamista, on hyvästä. Koulutuksen lisääminen lisää työturvallisuutta ja palvelee niin työntekijöitä

itseään kuin myös heidän asiakkaina olevia tahoja. Jotta koulutuksen kehittämisessä saadaan yhdenmukaisuuden vaatimus toteutumaan, niin se tulee ulottaa työryhmän suosituksissakin mainitun mukaisesti ”kaikkiin portaisiin”; niin perus-, kertaus- kuin kouluttajakoulutukseenkin. Mahdollinen koulutuksiin liittyvien tuntimäärien lisääminen tulee kuitenkin pitää maltillisena.

Poliisihallitus näkee tärkeänä, että myös turvallisuusalan koulutusta antavien oppilaitosten palveluksessa olevien turvallisuusalan opettajien koulutus- / osaamis- / kelpoisuusvaatimuksia tulisi tarkastella mahdollisimman pian ja saada myös niihin lisää yhdenmukaisuutta. Tällä hetkellä kyseisten toimijoiden kelpoisuusvaatimuksia ei ole määritelty (*pl. ensiapu, voimankäyttö ja pelastustoiminnan osiot*), mikä puolestaan johtaa siihen, että kyseisten opettajien osaamis- ja koulutustaso on hyvin kirjavaa. Tällä on puolestaan vaikutusta siihen, millaista koulutusta opiskelijat mistäkin oppilaitoksesta saavat ja koulutusten välillä saattaa olla merkittäviäkin eroavaisuuksia.

Kuten työryhmäraportin johdanto-osassa tuodaan esiin, niin työryhmän asettamisen välittömänä pontimena olivat eräät julkisuudessa esillä olleet tapaukset, joissa oli kyse yksityisen turvallisuusalan toimijoihin kohdistuvista rikosepäilyistä. Työryhmän tehtävä ei kuitenkaan liittynyt suoraan näihin tapauksiin eikä sen tehtävänä myöskään ole ollut ottaa kantaa siihen, onko näistä tapauksista tehtävissä päätelmiä alan koulutuksen, ohjauksen ja valvonnan suhteen. Mikäli tätä koulutuksellista asiaa tarkastellaan kuitenkin edellä esiin tuotujen seikkojen valossa, niin kaikkien tahojen tulee ymmärtää se, että minkäänlaisella koulutuksella, oli sen kesto ja vaatimustaso mikä tahansa, ei pystytä täysin kitkemään miltään alalta mahdollista yksittäisten toimijoiden / työntekijöiden itsestään lähtöisin olevaa epäasiallista tai lainvastaista käytöstä / toimintaa.

Vahvistetaan Poliisiammattikorkeakoulun yksityisen turvallisuusalan koulutukseen liittyviä resursseja

Poliisihallituksen näkemyksen mukaan, mikäli Poliisiammattikorkeakoulun yksityisen turvallisuusalan koulutukseen liittyviä resursseja pystyttäisiin pysyvästi lisäämään, niin se palvelisi Poliisiammattikorkeakoulua, laajemmin poliisihallintoa sekä myös yksityistä turvallisuusalaa. Mikäli kyseiseen koulutukseen saataisiin pysyvät, Poliisiammattikorkeakoulun omasta henkilöstöstä koostuvat resurssit, niin se todennäköisesti helpottaisi koulutusten järjestämisprosesseja sekä vapauttaisi eri toimijoiden aikaa heille kuuluvien ydintehtävien suorittamiseen. Poliisilaitosten henkilökunta pystyisi keskittymään omaan ydintehtäväänsä, kun heidän ei tarvitsisi olla toteuttamassa mainittuja koulutuksia, niin kuin nykypäivänä toteutettavalla koulutusjärjestelyllä joudutaan tekemään. Kyseiseen koulutukseen nimetty Poliisiammattikorkeakoulun henkilöstö pystyisi aidosti keskittymään alan koulutuksen toteuttamiseen sekä sen kehittämiseen, ilman ylimääräisiä, mahdollisesti joka vuosi vaihtuvia järjestelyprosesseja / henkilöstörekrytointeja.

Hallinnon ulkopuolisille tahoille annettava koulutus on osa Poliisiammattikorkeakoulun maksullista toimintaa. Osa henkilöstöresurssin kasvattamisen kustannuksista olisi siis mahdollista kattaa koulutuksesta perittävien maksuin, mikä vähentäisi resurssilisäykseen osoitettavan budjettirahoituksen määrää.

Poistetaan laista mahdollisuus asettaa tilaisuuksiin kouluttamattomia järjestyksenvalvoja

Poliisihallitus näkee oikeanlaisena kehityssuuntauksena sen, että tilapäisistä järjestyksenvalvojista pystyttäisiin tulevaisuudessa luopumaan. Ennen kaikkea, kun asiaa tarkastellaan erilaisissa tilaisuuksissa / tapahtumissa olevien kansalaisten / asiakkaiden turvallisuuden ja oikeusturvan, sekä myös ko. tilaisuuksissa työtään tekevien järjestyksenvalvojen työturvallisuuden ja oikeusturvan näkökulmasta, niin on kiistämätön tosiasia, että koulutettujen järjestyksenvalvojen kautta toteutettu toiminta täyttää edellä mainitut turvallisuus ja oikeusturva näkökohdat paremmin kuin kouluttamattomien tilapäisten järjestyksenvalvojen avulla tapahtuva toiminta.

Poliisihallituksessa ymmärretään täysin se, että tilapäisistä järjestyksenvalvojista luopuminen voi aiheuttaa lisähaasteita sekä mahdollisia lisäkuluja joidenkin isoimpien tilaisuuksien järjestämiselle, mutta ylitsepääsemättömästä esteestä ei ole kuitenkaan kyse. Asiassa tuleekin Poliisihallituksen mielestä antaa suurempi painoarvo (työ)turvallisuus ja oikeusturva näkökulmalle kuin mahdollisille järjestäjien taloudellisille ja työmäärää lisääville näkökulmille. Työryhmän raportissaan esittämä maininta / vaatimus siitä, että kaikilta järjestyksenvalvojilta edellytettäisiin tulevaisuudessa vähintään järjestyksenvalvojan peruskoulutuksen suorittamista, on perusteltu, eikä missään nimessä kohtuuton vaatimus kyseisessä tehtävissä toimiville henkilöille.

Mahdollisen muutokseen tulisi alan toimijoiden varautua esimerkiksi järjestämällä heillä tilapäisinä järjestyksenvalvojina usein toimiville henkilöille kouluttautumismahdollisuuksia, jotta ns. kortillisia järjestyksenvalvoja olisi saatavilla entistä helpommin. Mikäli asian osalta lainsäädännölliseen ja sitä kautta toiminnalliseen muutokseen ryhdyttäisiin, tulisi tällöin aidosti tarkastella myös viranomaisen ohjaukseen ja sen toimijoille asettamiin vaatimuksiin liittyvät asiat. Myös toiminnan konkreettiset toteuttamistavat tulisi erityisesti valtakunnallisesti isoimpien tapahtumien osalta ottaa tarkempaan tarkasteluun ja selvittää / varmistaa viranomaisten ja toimijoiden välisellä yhteistyöllä, että lainsäädännön ja tilaisuuden turvallisuuden osalta vaatimukset pystytään täyttämään riittävällä tavalla ja että tilaisuuksien eri osa-alueilla käytetään aidosti tarkoituksenmukaista henkilöstöä. Isojen tilaisuuksien yhteydessä järjestäjän järjestämiin erillisiin (erityis)koulutuksiin (muille kuin järjestyksenvalvojille), jolla varmistetaan osana järjestelyorganisaatiota työskentelevien henkilöiden riittävä osaaminen tehtävissään, tulee järjestäjien kiinnittää myös erityisesti huomiota. Tarvittaessa ko. tilaisuuksien suunnittelussa ja toteutuksessa voi ja tulee hyödyntää eri yhteistyötahojen

osaamista. Muutoinkin tällaisten tilaisuuksien järjestämiseen liittyen järjestäjien ennakkollisen valmistautumisen vastuuta tulee korostaa, oli kyse sitten mahdollisesta suunnittelusta, järjestyksenvalvojen ”varaamisesta” tai järjestyksenvalvojen koulutustilaisuuksien järjestämisestä jne.

Lisätään voimankäyttövälineiden lakisääteisen kertauskoulutusvaatimuksen piiriin myös muut työssään voimankäyttövälineitä kantavat kuin turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan palveluksessa olevat järjestyksenvalvojat

Poliisihallituksen näkemyksenä on, että voimankäyttövälineiden kertauskoulutusvaatimuksen piiriin olisi sisällytettävä myös muut kuin turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan palveluksessa olevat järjestyksenvalvojat, jotka kantavat työssään voimankäyttövälineitä. Tämä näkemys on ollut Poliisihallituksessa vallalla jo heti nykyisen yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain voimaantulosta lähtien. Voitaisiin katsoa olevan jopa perustellumpaa vaatia niiltä järjestyksenvalvoilta, jotka eivät ole turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan palveluksessa, tiukempia (kertaus)koulutusvaatimuksia, kuin luvanhaltijoiden palveluksessa olevilta järjestyksenvalvoilta. Tämä erityisesti siitä syystä, että ”*ei elinkeinoluvan haltijan palveluksessa*” olevat järjestyksenvalvojat joutuvat todennäköisesti käyttämään vähemmän kyseisiä välineitä työtehtävissään, mikä puolestaan on omiaan kyseenalaistamaan kyseisten välineiden käytön hallinnan.

Asiassa on tärkeää huomioida se, minkä laatusesta asiasta on kyse. Kyseisten välineiden käyttöön liittyy tiukat rajat sekä vaatimukset ja välineitä käytetään tilanteissa, joissa ollaan vahvasti tekemisissä yksilöiden perusoikeuksilla suojattujen oikeushyvien kanssa. Mainituilla voimankäyttövälineillä voidaan väärin käytettynä aiheuttaa myös hyvinkin vakavia seurauksia kohteena oleville henkilöille. Olennaisen tärkeää välineiden käyttäjien olisikin ymmärtää ja sisäistää välineiden oikeiden, hyväksytyjen ja mahdollisimman turvallisten käyttötapojen lisäksi myös kyseisten välineiden käyttöoikeuksiin kuuluvat seikat. Näitä tietoja ja taitoja tulisi Poliisihallituksen näkemyksen mukaan säännönmukaisesti kerrata. Säännönmukaisen kertauskoulutuksen yhteydessä, koulutusta antavien kouluttajien kautta, olisi tosiasiallisesti mahdollista paremmin varmistua siitä, että voimankäyttövälineiden käyttäjillä on aidosti riittävä tietämys ja osaaminen välineiden käyttöoikeuksista ja käyttötavoista.

Asiaan liittyvä mahdollinen lainsäädäntömuutos ei edelleenkään johtaisi siihen, että kaikkien järjestyksenvalvojatehtävissä työskentelevien tulisi kyseinen kertauskoulutus käydä. Vaatimus kohdistuisi vain niihin järjestyksenvalvojiin, joiden tarkoituksena on kantaa voimankäyttövälineitä tehtävissään.

Kumotaan yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 27 §:n säännös järjestyksenvalvojana toimimisen lisäedellytyksistä ja siirretään sääntely tältä osin sisäministeriön asetukseen

Mikäli muutoksella tarkoitetaan pelkästään sitä, että laissa aiemmin ollut sääntely siirretään sellaisenaan asetuksen puolelle, niin Poliisihallitus ei näe asiassa ongelmaa. Se saattaisi palvella jopa entistä paremmin mahdollisia tulevia, asiaan liittyviä kehittämis- ja muutostarpeita, kun säädöksen muutuskäsittely onnistuisi asetuksenanto menettelyn kautta.

Mikäli muutoksella tarkoitetaan sen sijaan sitä, että nykyistä voimankäytön lisäkoulutusta vastaava koulutus siirrettäisiin suoraan sisäministeriön asetukseen perustuviin järjestyksenalvojan koulutusvaatimuksiin eli mahdollisesti nykyisen lisäkoulutuksen sisältö upotettaisiin järjestyksenalvojan peruskoulutukseen, niin tämä toteutusmalli edellyttäisi laajempaa selvitystyötä, jotta pystyttäisiin varmistamaan toteutustavan asianmukaisuudesta ja toteuttamiskelpoisuudesta. Asiassa tulisi huomioida muun muassa:

- koulutusten yhdistämisestä seuraava vaikutus koulutuksen pituuteen - tällä hetkellä järjestyksenalvojan peruskoulutus 40 tuntia, voimankäytön lisäkoulutus 16 tuntia, ennen voimankäytön lisäkoulutukseen pääsyä tulee nykyisin olla suoritettuna kaasusumuttimen käyttäjäkoulutus 5 tuntia jne.
- mikä on edellä mainitun toteuttamistavan aito vaikutus koulutuksen sisältöön ja koulutettaviin - säilyykö koulutussisältö oikeasuhtaisena, kun voimankäyttövälineiden koulutuksen osuus mahdollisesti kasvaa hyvinkin voimakkaasti ja minkälaisen kuvan se antaa koulutettaville järjestyksenalvojen toimintaan liittyen
- yhdistetyn koulutuksen läpäisyyn liittyvät vaatimukset - tuleeko kaikkien peruskoulutuksen saavien läpäistä myös kaikki lisääntyvien voimankäyttökoulutusten myötä tulevat välinekoulutukset, vaikka eivät haluaisikaan työtehtävissään kantaa voimankäyttövälineitä

Mikäli muutos toteutettaisiin edellä kerrotulla tavalla, niin sen voidaan toki katsoa osaltaan selkeyttävän asiantilaa niin alalla työskenteleville, koulutusta tarjoaville kuin myös poliisilaitosten lupahallinnon ja -valvonnan parissa työskenteleville toimijoille. Eli kun nykyisin erillisenä koulutuksena olevan voimankäytön lisäkoulutuksen vaatimukset täytyisivät jo peruskoulutuksen kautta, niin tämän jälkeen kaikille toimijoille olisi selvää, että tällaista erityysoaamista vaativiin tilaisuuksiin voitaisiin hyväksyä pääsääntöisesti kaikki peruskoulutuksen läpäisseet ja järjestyksenalvojakortin saaneet henkilöt, jotka voimankäyttövälineitä tehtävissään kantavat.

Säädetään pakollinen työharjoittelu väliaikaisen vartijan koulutuksen ja vartijan koulutuksen väliin

Perusajatuksena väliaikaisen vartijan koulutuksen ja vartijan koulutuksen väliin sijoitettavaa pakollista työharjoittelujaksoa voidaan pitää hyvänä. Näin toteutettuna koulutuksessa olevat henkilöt pääsisivät jo koulutuksen aikana näkemään mitä vartijan työ vaatii sekä hyödyntämään jo oppimaansa aidossa työympäristössä. Lisäksi työharjoittelujaksolta opiskelijat

voisivat "ottaa mukaansa" lopulliseen vartijan koulutukseen ne asiat, jotka itsellä erityisesti vaatisivat kehittämistä tai herättävät kysymyksiä.

Mikäli tällainen työharjoittelujakso ajatellaan toteutettavan, on tärkeää varmistua siitä, että mahdolliselle työharjoittelulle säädetään yhdenmukaiset standardit. Työharjoittelu tulisi saada mahdollisimman tasalaatuiseksi riippumatta siitä, missä ja kenen palveluksessa se mahdollisesti toteutetaan. Lisäksi tulee ratkaista muun muassa seuraavia seikkoja:

- kuinka käytännössä työharjoittelu toteutetaan; nimetäänkö tietyt toimijat / elinkeinoluvan haltijat, joiden palveluksessa työharjoittelu voidaan ainoastaan suorittaa - toteutuuko yritysten / työnantajien kesken tällöin tasapuolisuus
- mitä työharjoittelussa "mentorina" / kouluttajina toimivilta henkilöiltä edellytetään; riittääkö tietty vuosissa mitattavissa oleva työkokemus vai tulisiko kyseiseen toimintaan kehittää jonkinlainen koulutus, mikä olisi vielä lisäedellytyksenä "mentorina" / kouluttajina toimiville

Etsitään keinoja vahvistaa työnantajan mahdollisuuksia työntekijöiden taustan selvittämiseen

Poliisihallitus katsoo, että ehdotetun seikan toteuttamis- / käyttömahdollisuudet tulisi ehdottomasti pyrkiä selvittämään. Mikäli tällainen toiminto olisi mahdollista, olisi se tärkeä lisä siinä kokonaisuudessa, kun alalle tulijoiden soveltuvuutta eri vaiheissa pyritään eri toimijoiden taholta selvittämään. Yksityisen turvallisuusalan työnhakijan taustaselvityksen mahdollisuus juurikin työympäristöön / työnantajille olisi merkittävä ja oikeasuuntainen toimi, kun mietitään alan toimijoiden omavalvonnan kehittämistä. Alan omavalvonnan kehittämisen Poliisihallitus näkee yhtenä merkittävimmistä kehittämiskohteista jatkossa.

Ajatuksena ja vertailukohtana asiaan liittyen voitaisiin nostaa esiin esimerkiksi lapsien kanssa työskentelevät päiväkotien ja koulujen opettajat, joiden täytyy toimittaa työnantajalle rikosrekisteriote (*Rikostaustaote lasten kanssa toimimiseen*). Olisiko vastaava menettely sopiva ja säädettävissä soveltuvin osin yksityiselle turvallisuusalalle?

[Rikostaustaote lasten kanssa toimimiseen - Oikeusrekisterikeskus](#)

Alan toimijoiden on tietyissä tilanteissa mahdollisuus päästä myös hyödyntämään nykyisen lainsäädännön mukaista, organisaatioille tarkoitettua turvallisuusselvitysmenettelyä. Mainittuja, Suojelupoliisin toteuttamia turvallisuusselvityksiä on mahdollista tehdä organisaatioille, joiden työntekijät pääsevät kansallisen turvallisuuden kannalta merkittäviin tiloihin tai käsittelevät salassa pidettävää tietoa. Ovatko alan toimijat tietoisia kyseisestä mahdollisuudesta ja jos ovat, niin onko sitä hyödynnetty sellaisissa yhtiöissä, joilla siihen olisi mahdollisuus? Ohessa suora linkki Suojelupoliisin nettisivuille, missä asiasta tarkempaa tietoa <https://supo.fi/tyonantaja-haake-turvallisuusselvitysta>

Yhdenmukaistetaan ja kehitetään poliisilaitosten valvontakäytäntöjä

Poliisilaitosten valvontakäytäntöjen kehittäminen ja yhdenmukaistaminen on poliisihallinnossa jatkuvaa työtä ja sitä on tehty vuosittain monin eri tavoin; valtakunnallisesti kaikille poliisilaitoksille toteuttavat koulutus- ja seminaaripäivät, kohdenneet poliisilaitosten koulutuspäivät pyynnöstä tai Poliisihallituksen omien koulutustarve havaintojen pohjalta, erilaisen kirjallisen ohjeistuksen, ohjauksen ja laadittujen "käsikirjojen" avulla jne. Yhdenmukaistamis- ja kehittämistyötä tarvitaan, ja jatketaan, tämänkin osa-alueen osalta myös jatkossa.

Esimerkkinä tällä hetkellä käynnissä olevasta isommasta kehittämis- ja yhdenmukaistamistoimesta voidaan mainita valtakunnallisesti poliisilaitoksia ja Poliisihallitusta koskeva nuhteettomuusseurannan kehittämistyö. Poliisihallituksessa on käynnistetty alkuvuodesta 2022 esisuunnittelutyö, jolla tähdätään lupavalvonnan laajempaan kehittämiseen. Työ on ollut käynnissä koko vuoden 2022 ja se jatkuu edelleen vuonna 2023. Kyse on lupavalvonnan yhtenäistämisestä ja kehittämisestä siten, että lupavalvonta toteutettaisiin poliisissa yhtenevästi ja suunnitelmallisesti niissä tilanteissa, joissa valvontatarve on olemassa laajempaan kuin yksittäiseen lupaan tai lupalajiin kohdistuvana. Tavoitteena on varmistaa tiedon siirtyminen kaikkien niiden lupalajien valvontaan, joissa kyseinen tieto on merkityksellistä, ja siten saada lupavalvonnasta kaikkiin lupalajeihin kohdistuva yhtenäinen kokonaisuus. Visiona on, että lupavalvonnan kokonaisuudessa kyetään suorittamaan lupavalvontaa kattavasti yli lupalajirajojen, käynnistämään lupavalvonta valvonnallisesti merkityksellisen tiedon saamisen jälkeen nopeasti kaikissa niissä lupalajeissa, joissa kyseinen tieto on vaikutuksellinen, sekä saamaan tehokkaasti ensi käden tietoa lupavalvonnallisesti merkityksellisistä asioista ja siten nopeuttamaan lupavalvonnan käynnistymistä. Kaiken kaikkiaan kyse on siis lupavalvonnan nykyaikaistamisesta, tehokkuuden saavuttamisesta ja valvonnan yhtenäistämistä.

Poliisihallituksessa on lisäksi käynnistymässä pilotti, jossa kokeillaan olemassa olevien analyysityökalujen soveltuvuutta lupavalvonnan nuhteettomuusseurantaan. Analyysia kehittämällä tavoitellaan nuhteettomuusseurannan laadun ja ajantasaisuuden parantamista. Pilotin tarkka aikataulu ei ole tässä vaiheessa täsmäntynyt.

Vahvistetaan poliisilaitosten ja yksityisen turvallisuusalan toimijoiden paikallista yhteistyötä

Poliisihallitus näkee poliisilaitosten ja yksityisen turvallisuusalan toimijoiden paikallisen yhteistyön kehittämisen myönteisenä asiana. Kehittämistyössä on hyvä korostaa oma-aloitteisuutta ja alueellisuutta. Kehittämistyössä on tärkeää ottaa huomioon eri toimialueiden erityispiirteet ja -tarpeet. Kaikki kehittämistoimet eivät sovellu välttämättä sellaisinaan kaikille alueilla. Yhteistyön kehittämisen tulee palvella parhaalla mahdollisella tavalla molemp-

pia osapuolia. Yhteistyön kehittämisessä ei myöskään pidä unohtaa eri poliisilaitosten välistä / eri poliisilaitosten alueella toimivien toimijoiden välisen yhteistyön kehittämistä ja lisäämistä.

Kuluvan vuoden aikana mainittujen tahojen yhteistyön kehittämisestä on olemassa hyviä esimerkkejä muun muassa Oulun ja Lounais-Suomen poliisilaitosten alueilta. Poliisilaitokset järjestivät oman toimialueensa yksityisen turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijoille / alan toimijoille yhteistyöseminaarin, joissa keskusteltiin laaja-alaisesti toimijoita kiinnostaneista asioista, yhteistyöstä ja yhteistyön kehittämisestä. Seminaareissa nostettiin esiin myös hyviä esimerkkejä siitä, kuinka poliisilaitosten ja yksityisen turvallisuusalan toimijoiden tiiviimmällä yhteistyöllä on pystytty puuttumaan tehokkaasti muun muassa erilaisiin ongelma- / häiriötekijöihin ja -alueisiin. Tästä esimerkkinä voi mainita Lounais-Suomen poliisilaitoksen alueella kuluvan vuoden aikana poliisin ja yksityisen turvallisuusalan välisen yhteistyön, minkä myötä tiettyjen kaupunkikeskusten alueella saatiin ongelmalliseksi muotoutunut tilanne (häiriökäyttäytymistä, epäiltyjä rikoksia jne.) hallintaan.

Työryhmän suosituksissa esiin nostetun, poliisilaitoksille lainsäädännön perusteella kuuluvan ilmoitusvelvollisuuden noudattaminen on itsestään selvä velvollisuus poliisilaitoksille, jota tulee noudattaa. Eli poliisin on ilmoitettava vartijaksi, järjestyksenvalvojaksi tai turvasuojaajaksi hyväksymisen peruuttamisesta sille turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijalle, jonka palveluksessa vartija, järjestyksenvalvoja tai turvasuojaaja toimii. Poliisihallituksen käsityksen mukaan ilmoitusvelvollisuutta on pääasiassa noudatettu. Työryhmäraportissa mainituissa mahdollisissa ilmoitusviiveissä tai ilmoituksen kokonaan välittämättä jäämiseen voi osaltaan olla vaikuttavana tekijänä se, että aina mainittujen peruuttamisharkinnan kohteena olevien kortillisten henkilöiden työnantaja, joille mahdollisen kortin peruuttamisesta tulee ilmoittaa (*turvallisuusalan elinkeinoluvan haltija*), ei ole poliisin tiedossa, eikä kortin peruuttamisharkinnan kohteena oleva henkilö sitä välttämättä halua poliisille ilmoittaa. Tämän asian selvittelytyö voi viedä oman aikansa ja aina työnantajatietoa ei saada selville lainkaan tai henkilöllä ei juuri sillä hetkellä ole välttämättä työnantajaa olemassa. On myös mahdollista, että tällaista peruttua korttia ei saada peruuttamisharkinnan yhteydessä poliisin haltuun, mikä puolestaan mahdollistaa sen "väärinkäytön" myöhemmässä vaiheessa.

Kohdistetaan viranomaisvalvontaa nykyistä enemmän järjestyksenvalvonnan lisäksi myös käytännön vartioimisliiketoimintaan

Kuten työryhmän raportissa mainitaan, niin yleensä poliisin suorittaman (kenttä)valvonnan tärkeimpänä kohteena ovat ne yksityisten turvallisuuspalveluiden toiminnot, joissa perusoikeuspuuttumisten todennäköisyys on suurin. Järjestyksenvalvojatehtäviä voidaan tässä mielessä pitää erittäin perusoikeusherkinä tehtävinä ja näin ollen ne ovat olleet myös pääasiallisia valvonnallisia kohteita. Vartioimisliiketoimintaan on toki valvontaa kohdistettu, eikä minkäänlaisia ylitsepääsemättömiä esteitä kyseisen toiminnan

käytännön valvonnan toteuttamiselle ole. Valvonnalliset toimet ja keinot ovat pääasiassa vastaavanlaisia, kuin mitä järjestyksenvalvontatoimintaan liittyvässä valvonnassa. Vartioimisliiketoimintaan liittyvissä toimintaympäristöissä on toki joiltain osin eroavaisuutta verrattuna järjestyksenvalvontatoimintaan. Valvonnan suuntaaminen edellyttää poliisilaitoksilta alueittensa vartioimisliiketoimintaan ja -kohteisiin liittyvän, joko käytössään olevan tai sitä varten hankitun, tiedon hyödyntämistä ja tämän jälkeen tapahtuvaa valvontatoimenpiteiden suunnitelmallista toteuttamista / kohdentamista.

Sidotaan vartijaksi ja järjestyksenvalvojaksi hyväksymiseen työssä tai palveluksessa olemisen vaatimus

Poliisihallituksen mielestä oheinen ajatus / esitys on oikein toteutettuna yksi hyvä lisäelementti toimijoiden valvontaa ajatellen. Kuten työryhmän raportissa mainitaan, niin uudistus mahdollisesti vähentäisi käytännössä valvottavien määrää ja helpottaisi näin poliisin suorittamaa valvontaa. Tämä saataisi helpottaa myös aiemmassa kohdassa esiin tuotua poliisin työnantajaan kohdistuvaa korttihyväksymisen peruuttamista koskevan ilmoitusvelvollisuuden täyttämistä, kun olisi jokin lähtökohtainen tieto, kenen luvanhaltijan palveluksessa kortillisen henkilön on ollut ainakin tarkoitus työskennellä.

Säädetään omavalvontasuunnitelmista yksityisellä turvallisuusalalla laissa

Aiemmin mainitun mukaisesti Poliisihallituksen näkemys on, että yksityisen turvallisuusalan omavalvonnan kehittäminen on tärkein alaan liittyvä kehittämiskohde ja siinä omavalvontasuunnitelmiin liittyvä kehittämistyö mahdollisine säädösuudistuksineen / -vaatimuksineen on yksi merkittävä osa-alue. Alan omavalvonnan kautta on mahdollista saada aikaan huomattavasti tehokkaampi ja ennalta estävyydeltään vaikuttavampi valvontakeino / -elementti verrattuna esimerkiksi viranomaisvalvontaan. Alan toimijat ovat joka päivä toimialansa ytimessä ja heillä on se paras tietämys mahdollisista ongelmakohteista, joita itsekunkin toimijan työympäristössä esiintyy. Heillä on myös näin ollen parhaat mahdollisuudet järjestää työskentely-ympäristönsä ja -tapansa sellaisiksi, että työn toteuttaminen ja niihin liittyvät omavalvonnalliset keinot ovat parhaiten toteutettavissa ja tasapainossa keskenään.

Lähtökohtaisesti jo työlainsäädäntö asettaa työnantajille hyvinkin laajat velvoitteet järjestää työolosuhteet ja työntekotavat turvallisiksi ja asianmukaisiksi, ja näiden toteutumisesta työnantajien tulee myös seurata ja valvoa. Näistä lähtökohdistakin tarkasteltuna omavalvonnan tehostaminen ja omavalvontasuunnitelmien laatimisvelvoite alan toimijoille on perusteltua ja asianmukaista.

Lisäksi, kuten kaikille on varmasti itsestään selvää, niin pelkin viranomaisvoimin yksityisen turvallisuusalan toimijoihin liittyvän ajantasaisen, aktiivisen ja kokonaisvaltaisen valvonnan toteuttaminen ei ole realistista. Jo pelkästään numeraalisen tiedon pohjalta tarkasteltuna viranomaisten kautta

tapahtuvan valvonnan saaminen täydellisen kattavaksi on sula mahdottomuus;

- turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijoita n. 950 kappaletta ja ko. luvanhaltijoiden hallintoelimiin kuuluvien, ja sitä kautta valvonnan kohteena olevien henkilöiden määrä vaihtelee yhdestä henkilöstä 30-40 henkilöön (*yhtiöt, joissa hallintoneuvosto ja hallitus*)
- voimassa olevia vastaavaksi hoitajaksi, vastaavan hoitajan sijaiseksi ja väliaikaiseksi vastaavaksi hoitajaksi hyväksymisiä yhteensä n. 1160 kappaletta
- voimassa olevia kouluttajaksi hyväksymisiä (*ase-, järjestyksenvalvoja- ja voimankäyttökouluttaja*) yhteensä n. 620 kappaletta - hyväksytyjen henkilöiden lukumäärä n. 500, joillain henkilöillä useampi voimassa oleva kouluttajaksi hyväksyntä voimassa
- voimassa olevia järjestyksenvalvojaksi ja tilapäiseksi järjestyksenvalvojaksi hyväksymisiä n. 36 400 kappaletta
- voimassa olevia vartijaksi ja väliaikaiseksi vartijaksi hyväksymisiä n. 17 400 kappaletta
- voimassa olevia turvasuojaajaksi hyväksymisiä n. 7500 kappaletta
- voimassa olevia turvatarkastajaksi hyväksymisiä n. 650 kappaletta
- poliisien määrä n. 7500 (*yksityisen turvallisuusalan valvonta on vain murto-osa poliisille kuuluvista, lainsäädännön sille asettamista tehtävistä*)

Yksityisellä turvallisuusalalla toimivien työnantajien tulee oma-aloitteisesti, ilman säädösvaatimuksiakin, pyrkiä madaltamaan omien työntekijöidensä ilmoituskynnystä sekä rohkaisemaan ilmoituksen tekemiseen mahdollisesti esiin tulevan epäasiallisen, tai jopa lainvastaisen käytöksen ja toiminnan osalta. Tässä apuna voisivat olla esimerkiksi erilaiset työpaikkojen omien ilmoituskanavien käyttöön ottaminen / niiden kehittäminen (*vrt. esimerkiksi käytössä oleva poliisin eettinen kanava - anonyymi ilmoitusmahdollisuus*).

On myös hyvä huomioida, että poliisiviranomaiselle on ollut jo vuosien ajan mahdollista jättää esimerkiksi mahdollisiin rikoksiin liittyviä vihjeitä useilla eri tavoilla. Yleisiä tapoja antaa vihjeitä ovat vihjepuhelimet, vihjesähköpostit, nettivinkki ja palautelomakkeet. Vihjeen on voinut jättää myös nimettömänä. Eli halutessaan myös yksityisen turvallisuusalan toimijoiden on ollut mahdollista saattaa esimerkiksi työtehtävien yhteydessä tai työyhteisössä havaitsemansa epäillyt rikokset viranomaisen tietoon.

SORA-lainsäädäntöä tulee noudattaa ja koulutuksen järjestäjän tulee tuntea toimintaa ohjaava lainsäädäntö

SORA -lainsäädännön noudattaminen ja sen käytännön toteuttaminen yksityisen turvallisuusalan koulutusta antavissa oppilaitoksissa on Poliisihallituksen mielestä toinen tärkeä kehittämiskohde yksityisen turvallisuusalan

omavalvonnan kehittämiseen tähtäävien toimien ohella. Kyseisen toiminnan tehostaminen / aktiivinen toteuttaminen ei vaadi edes lainsäädännön muuttamista, vaan nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa toiminnon toteuttamisen oppilaitoksissa. Asia edellyttäisi ainoastaan oppilaitosten aktivoitumista sekä SORA -toimiteiden aitoa aktiivista hyödyntämistä. Toki myös alan oppilaitoksia ohjaavien ylempien (valvonta)viranomaisten tulisi olla asian suhteen aktiivinen ja edellyttää, että oppilaitokset käyttävät heille asiassa kuuluvia ”työvälineitä”.

Vahvistetaan yhdenvertaisuuden toteutumista säätämällä asetustasolla erikseen yhdenvertaisuus- ja erilaisten ihmisten kohtaamista koskevasta koulutuksesta

Sisäministeriön yksityisen turvallisuusalan koulutusta säätelevissä asetuksissa ei ole erikseen säädetty yhdenvertaisuuskoulutuksesta yksityisen turvallisuusalan toimijoille. Sen voidaan kuitenkin jo nykyisellään katsoa kuuluvan ainakin osin koulutukseen lainsäädännön tuomien velvoitteiden kautta.

Sisäministeriön asetus vartijan ja järjestyksenvalvojan koulutuksesta ja voimankäyttövälineiden koulutuksesta sekä turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan vastaavan hoitajan koulutuksesta (878/2016) määrittelee vartijan ja järjestyksenvalvojan koulutussisällöt:

2 §. Vartijan peruskoulutus.

Yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 10 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu vartijan peruskoulutus on pituudeltaan vähintään 120 oppituntia. Edellä 1 §:ssä tarkoitettu väliaikaisen vartijan koulutus on osa vartijan peruskoulutusta.

Vartijan koulutukseen saa osallistua vain väliaikaiseen vartijan koulutukseen liittyvän kokeen hyväksytysti suorittanut henkilö.

Vartijan muuhun kuin väliaikaisen vartijan koulutukseen on kuuluttava ainakin turvallisuusalaa ja vartijan toimivaltuuksia ja velvollisuuksia koskevaa lainsäädäntöä, vartijan toimintaa ja tilannehallintaa, turvallisuustekniikkaa, palo- ja pelastustoimintaa, voimankäyttövälineitä ja niiden käyttöä sekä ensiapua koskevia opetusaiheita.

Peruskoulutuksen opetusaiheiden on sisällettävä vartijan työn kannalta keskeisiä asiakokonaisuuksia.

7 §. Järjestyksenvalvojan peruskoulutus.

Yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 35 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu järjestyksenvalvojan peruskoulutus on pituudeltaan vähintään 40 oppituntia.

Koulutukseen on kuuluttava ainakin turvallisuusalan lainsäädäntöä, järjestyksenvalvontatehtäviä ja järjestyksenvalvojan toimialueita, järjestyksenvalvojan toimintaa, toimivaltuuksia ja velvollisuuksia, poliisitoimintaa ja siihen

liittyviä järjestyksenvalvojan tehtäviä, ennaltaehkäisyä ja järjestyksenvalvojan toimintaa onnettomuus- ja vahinkotilanteessa, työturvallisuutta, hätäensiapua ja oikeuttamisperusteita sekä voimankäyttöä koskevia opetusaiheita.

Koulutuksen opetusaiheiden on sisällettävä järjestyksenvalvojan työn kannalta keskeisiä asiakokonaisuuksia.

Lisäksi Poliisihallitus on määräyksellään POL-2017-579 tarkentanut 22.2.2017 vartijan koulutusten sisältöä (viite LYTP 111 §).

Vartijan peruskoulutuksen (120 ot) tarkennettu sisältö

Alla määräyksestä kopioituja ihmisten yhdenvertaisuuteen liittyviä opetussällön kohtia väliaikaisen vartijan koulutuksessa (40 ot).

Turvallisuusalan lainsäädäntö (4 ot)

- *Yksityistä turvallisuusalaa, vartioimisliiketoimintaa ja vartioimistehtäviä koskevat keskeiset säädökset*

Oikeuttamisperusteet (4 ot)

- *Yleiset oikeudet ja rikoslain anteeksiantoperusteet*
- *Perus- ja ihmisoikeudet*

Vartijan toiminta ja toimivaltuudet (9 ot)

- *Erilaiset vartioimismuodot ja niiden keskeinen sisältö*
- *Vartijan toimivaltuudet ja velvollisuudet*
- *Vartijan oikeudellinen asema*
- *Vartioimistehtävissä noudatettavat periaatteet ja etiikka*
- *Vartijan toiminta asiakaspalvelutyössä*
- *Vartijan toiminta hälytystehtävissä*
- *Erilaisissa vahinko-, ongelma- ja konfliktitilanteissa toimiminen*
- *Vartiointivarusteiden käyttö*
- *Vartijan työhön liittyvien asiakirjojen laadinta*

Alla määräyksestä kopioituja ihmisten yhdenvertaisuuteen liittyviä opetussällön kohtia vartijan koulutuksessa (80 ot).

Turvallisuusalaa ja vartijan toimivaltuuksia ja velvollisuuksia koskeva lainsäädäntö (16 ot)

- *Turvallisuusalaa, vartioimisliiketoimintaa ja vartioimistehtäviä koskevat keskeiset säädökset*
- *Yleiset oikeudet sekä perus- ja ihmisoikeudet*
- *Vartijan työsuhteeseen ja työturvallisuuteen liittyvien oikeuksien ja velvollisuuksien keskeiset asiat*

Vartijan toiminta ja tilannehallinta (32 ot)

- *Vartijan työhön ja työsuhteeseen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet sekä erot omavartiointiin*
- *Vartioimistehtävissä noudatettavat periaatteet*
- *Vartijan oikeudellinen asema*
- *Poliisin tai rajavartiolaitoksen avuksi asetettujen järjestyksenvalvojien tehtävät ja toimivaltuudet yleisellä tasolla*
- *Vartijana toimiminen vaihtelevissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä hyvien palveluperiaatteiden mukaisesti eettisesti hyväksyttävällä tavalla*
- *Vartiointivarusteiden käyttö ja vartijan työhön liittyvien asiakirjojen laadinta*
- *Ennaltaehkäisy ja toiminta erilaisissa poikkeama-, vahinko-, ongelma ja konfliktitilanteissa*
- *Työturvallinen toiminta vartijan tehtävissä*

Vartijan toiminta ja tilannehallinta -osan pitää sisältää vartijan työn kannalta keskeisiin asiakokonaisuuksiin liittyviä harjoituksia.

Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista (1085/2015, LYTP) säätelee vartijan ja järjestyksenvalvojan toimissa olevia yleisiä periaatteita:

6 §. Vartioimistehtävissä noudatettavat yleiset periaatteet.

Vartioimistehtävissä on toimittava oikein ja tasapuolisesti sekä sovinnollisuutta edistäen.

Vartioimistehtävät on suoritettava aiheuttamatta suurempaa vahinkoa tai haittaa kuin on välttämätöntä tehtävien suorittamiseksi. Vartioimistehtävissä ei saa puuttua kenenkään oikeuksiin enempää kuin tehtävien suorittamiseksi on välttämätöntä. Tehtäviin liittyvien toimenpiteiden on oltava perusteltuja suhteessa tehtävien tärkeyteen ja kiireellisyyteen sekä tilanteeseen kokonaisuutena.

29 §. Toiminnassa noudatettavat periaatteet.

Järjestyksenvalvojan on toiminnassaan asetettava etusijalle sellaiset toimenpiteet, jotka edistävät yleisön turvallisuutta.

Järjestyksenvalvojan on toimittava asiallisesti ja tasapuolisesti sekä sovinnollisuutta edistäen. Järjestyksenvalvojan tulee ensisijaisesti neuvoin ja kehotuksin ylläpitää järjestystä ja turvallisuutta toimialueellaan.

Järjestyksenvalvojan toimenpiteet on suoritettava aiheuttamatta suurempaa vahinkoa tai haittaa kuin on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi. Toimenpiteiden on oltava perusteltuja suhteessa järjestyksenvalvojan tehtävään ja toimenpiteillä tavoiteltavaan etuun.

Tuetaan yksityisten turvallisuusalan vapaaehtoista mahdollisuutta järjestää henkilöstölleen yhdenvertaisuuden toteutumista vahvistava verkkokoulutus

Poliisin henkilöstölle on toteutettu *Yhdenvertaisuus ja asiakkaan kohtaaminen* -koulutus verkkokoulutuksena. Verkkokoulutus oli pakollinen kaikille poliisihallinnon työntekijöille.

Yksityisen turvallisuusalan toimijoiden (vartioimis- ja järjestyksenvalvonta-ajat) tehtävät sivuavat ja ovat osittain päällekkäisiä poliisin kanssa. Näin ollen olisi hyvä, jos työnantaja- ja työntekijäjärjestöt järjestäisivät vastaavanlaisen koulutuksen.

Vahvistetaan yksityisen turvallisuusalan valmiuksia yhdenvertaisuussuunnitteluun ja tehostetaan yhdenvertaisuussuunnitelmien valvontaa

Poliisihallituksen näkemyksen mukaan kyseinen osa-alue on yhdenvertaisuusvaltuutetun toimialaan kuuluva, erityisosaamista vaativa osa-alue. Asian suhteen olisi varmasti hyvä ja toivottavaa, mikäli yhdenvertaisuusvaltuutetun taholta pystyttäisiin antamaan turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijoille opastusta ja ohjeistusta yhdenvertaisuussuunnitelmien laadintaan sekä päivittäisen työn omavalvontaan asian suhteen.

Mahdolliseen yhdenvertaisuusvaltuutetun toimesta tapahtuvaan yhdenvertaisuussuunnitelmien valvontaan tulisi järjestää riittävät resurssit. Mitä tämä käytännössä edellyttäisi, niin siihen ei Poliisihallituksessa pystytä ottamaan tarkempaa kantaa.

Muuta huomioitavaa

Poliisihallituksen mielestä työryhmän raportin mahdollisessa jatkokäsittelyssä olisi tärkeä tarkastella myös turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijoiden vastuuhenkilöiden (*hallintoelimen jäsenet, toimitusjohtaja*) veloitteiden ja vastuiden selkeyttä sekä "ulottuvuutta" ja niiden selkeää esiin tuomista. Aiemmin esiin tuotu asiakohta omavalvontasuunnitelmien säädöstarpeesta toimialalle voisi olla yksi hyvä kohta ja alusta asian käsittelylle sekä esiin tuomiselle.

Työryhmän tarkastelun kohteena ollutta ja loppuraportissa vahvasti esiin tuotua valvonnallista näkökulmaa olisi syytä pyrkiä käsittelemään mahdollisimman laajasti, ennakkoluulottomasti ja siten, että entistä aktiivisemmiksi toimijoiksi valvonnan toteuttamista ja toteutumista ajatellen nähtäisiin alan toimijat. Pelkin viranomaisvoimin tapahtuvaa operatiivista valvontaa ei juurikaan pystytä määrällisesti lisäämään huomioiden nykyisin poliisille kuuluvien tehtävien suuri määrä suhteessa poliisin resursseihin. Tarkasteluun voitaisiin ottaa esimerkiksi tapahtumailmoitukset, niiden mahdollinen toimitaminen tietyissä tilanteissa viranomaiselle (*vrt. vartijan aseenkäyttötilanteet*) ja erilaiset toimittamistavat (*sähköinen toimittaminen, suora järjestelmäsyöttö viranomaisjärjestelmään jne.*), ilmoitusten tehokas käsittely ja

analysointi (*automaatio, tekoäly*) ja saadun tiedon hyödyntäminen alan toimijoiden valvonnassa ja toimenpiteiden kohdentamisessa. Myös vuosi-ilmoituksen sisällöllinen tarkastelu voisi olla tässä yhteydessä ajankohtaista. Tarkastelussa tulisi selvittää ja varmistaa se, että elinkeinoluvan haltijalta vuosi-ilmoituksella toimitettavaksi tarkoitetut tiedot palvelevat parhaalla mahdollisella tavalla mahdollisimman laaja-alaisesti viranomaisten valvonnallisia tarpeita.

Poliisijohtaja

Sanna Heikinheimo

Poliisitarkastaja

Jani Hämäläinen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 01.12.2023 klo 14:22. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjasta.

Jakelu

Sisäministeriö